

وارنیش فلوراید هیچ ضرری ندارد

دکتر عزت الله عسگری

مسئول واحد بهداشت دهان و دندان شبکه بهداشت و درمان شهرستان بونین زهرا

مدت زمان زیادی از اعلام خبر اجرای طرح وارنیش فلوراید از سوی وزیر بهداشت نمی گذرد، اواسط مرداد ماه بود که وحید دستجردی، از توزیع وارنیش فلوراید بین ۶ میلیون دانش آموز دبستانی کشور خبر داد با این توضیح که با اجرای این برنامه، مینای دندان گروه هدف، نسبت به پوسیدگی مقاوم می شود. ماجرای پوسیدگی دندان در میان ایرانیان و بویژه کودکان موضوع جدیدی نیست، پیش از این بارها نسبت به نامطلوب بودن وضعیت دندان دانش آموزان هشدار داده شده بود، حتی گفته می شود که نیمی از کودکان سه ساله کشور، پوسیدگی دندان دارند، با اینکه اعلام می شود مشکلات پوسیدگی دندان ها در بزرگسالان به صورت تدریجی از زمان کودکی شکل می گیرد، اما به گفته مسوولان میزان مراجعه به دندان پزشک در دوران کودکی بسیار پایین است. بر اساس آمارها حدود ۲۵ درصد از کودکان تا قبل از ورود به مدرسه هیچ گاه از سوی دندان پزشک ویزیت نشده اند، این در حالیست که ۸۰ درصد پوسیدگی دندان های کودکان پیش دبستانی و اوایل ابتدایی در سطح چونده اتفاق می افتد.

همچنین آمارها حکایت از این دارد که میزان پوسیدگی دندان کودکان ایرانی سه برابر استانداردهای جهانی است بطوریکه کودکان و نوجوانان ۱۰ تا ۱۲ ساله ایرانی به طور میانگین ۳ دندان پوسیده یا کشیده شده دارند. شاید همین آمارهای تکان دهنده بود که منجر شد تا وزارت بهداشت اجرای طرح توزیع وارنیش فلوراید را در دستور کار قرار دهد، این اقدام وزارت بهداشت، البته با نقدهایی روبه رو شد، حسین راغفر – استاد اقتصاد سلامت – توزیع وارنیش فلوراید برای دانش آموزان ۶ تا ۱۲ سال را خطرناک توصیف می کند به این دلیل که بر اساس آخرین تحقیقات پزشکی در دانشگاه هاروارد که چندی پیش منتشر شده است، کودکانی که در معرض فلوراید قرار می گیرند به طور قابل توجهی ضریب هوشی پایین تری نسبت به کودکانی دارند که در معرض فلوراید قرار ندارند. در این گزارش آمده بود که ماده فلوراید حاوی مواد سمی است که تاثیر مخربی بر رشد ذهنی دارد. در این میان اما رئیس اداره دهان و دندان وزارت بهداشت، در پاسخ به این انتقاد وارد شده، تاکید می کند که وارنیش فلوراید به هیچ وجه ضرری ندارد و سازمان غذا و داروی آمریکا نیز آن را تایید کرده است.

با اینکه عنوان می شود اجرای طرح وارنیش فلوراید با توجه به میزان بالای پوسیدگی دندان در میان دانش آموزان بسیار قابل توجه است، اما در این میان انتقاداتی نیز به آن وارد است، یکی از همین انتقادات نیز تاثیر فلوراید بر ضریب هوشی است. برای اجرای این طرح آیا به این نکات توجه شده است؟ این تحقیقات چه اندازه قابل اعتماد است؟

افراد زیادی هستند که با مصرف فلوراید بدون اینکه دلیل مشخصی داشته باشند، مخالفت می کنند، اما نکته ای که قابل توجه است، اینکه اجرای این طرح، به دو روش صورت می گیرد، یکی به روش سیستمیک است و دیگری به صورت موضعی. در روش اول فلوراید با آب مخلوط می شود که اثربخشی با استفاده از روش سیستمیک، بالاست. در روش دوم فلوراید روی دندان قرار می گیرد. استفاده از هر دو روش از طرف سازمان غذا و داروی آمریکا مورد تایید قرار گرفته و مجاز شناخته شده است. بیشتر کشورهای دنیا نیز از همین روش ها استفاده کرده و مضراتی برای آن تشخیص داده نشده است. اما نکته این است که چه میزان از این فلوراید می تواند ضرر داشته باشد، شاید منظور منتقدان استفاده بیش از حد از این ماده باشد، که باید گفت میزان فلوراید به کار رفته در این طرح قابل قبول است، بویژه در روش سیستمیک که اثرات زیان آور آن صفر است.

این احتمال داده می شود که ماده فلوراید سمی باشد و یا ضرری به بدن وارد کند؟

ما در ارتباط با مواد غذایی که مصرف می کنیم نیز ممکن است با مضراتی مواجه شویم، برخی از این خوراکی ها دارای سموم هستند، میوه ای که استفاده می شود قبل از مصرف سمپاشی شده و مقداری از این سم وارد بدن ما می شود، این در حالیست که بدن خود اقدام به سم زدایی می کند از این رو استفاده از این مواد به اندازه ای که بدن قابلیت دفع سموم آن را داشته باشد، قابل قبول است، تا کنون هیچ گزارشی مبنی بر ضرر داشتن وارنیش فلوراید اعلام نشده است. ادعای مضر بودن این مواد نیاز به مطالعه و تحقیق بلندمدتی دارد.

قرار است از کدام روش برای وارنیش فلوراید استفاده شود؟

تا به حال از روش سیستمیک ورنیش فلوراید استفاده نکرده ایم، در گذشته بیشتر از روش دهان شویه‌ها استفاده شده، در حال حاضر نیز بسیاری از همین روش استفاده می‌کنند، در حالیکه روش موضعی به این صورت است که فلوراید ه مانند لاک‌ی بر روی دندان فرد قرار می‌گیرد و پس از سفت و خشک شدن، تا دو روز در دهان باقی مانده و پس از آن از روی دندان می‌افتد. هر فردی می‌تواند از فلوراید موضعی استفاده کند، از کودک ۵ ساله تا فرد ۷۰ ساله. چرا که اثربخشی خوبی دارد. افراد باید دقت کنند که با حضور فلوراید دندان سفت می‌شود و دندان محکم در برابر پوسیدگی مقاومت بیشتری دارد.

پیش از این چنین طرحی اجرا شده بود؟

ما در سه سال گذشته از این طرح برای کودکان در مهدکودک‌ها استفاده کردیم، اکنون اما قرار است برای دانش آموزان ۶ تا ۱۲ سال در کل کشور به اجرا گذاشته شود.

با توجه به بالا بودن میزان پوسیدگی دندان، چرا این طرح سراسری نمی‌شود و برای تمام گروه‌های سنی اجرا نمی‌شود؟

متأسفانه اعتبارات و زارت بهداشت امکان اجرای سراسری این طرح را نمی‌دهد و اجرای سراسری آن مقرون به صرفه نیست. در اجرای این طرح این موضوع در نظر گرفته شد که چه گروه‌های سنی بیشترین اثر بخشی را دارند، هدف ما این است که دندان سالم را سالم نگه داریم و از خرابی آن جلوگیری کنیم.

ورنیش فلوراید تا چه اندازه می‌تواند در کاهش پوسیدگی‌ها بعدی دندان موثر باشد؟

ورنیش فلوراید، یکی از روش‌های کنترل پوسیدگی دندان است، از این رو قرار است این روش دو بار در سال برای کودکان عادی و سه بار نیز برای افرادی که ریسک بالایی دارند، اجرا شود، کودکانی که میزان پوسیدگی دندان والدینشان زیاد باشد یا خودشان مستعد خرابی دندان باشند، در این گروه قرار می‌گیرند.

این طرح برای افرادی که اقدام به ترمیم دندان کرده اند نیز کاربرد دارد؟

بلکه، این افراد نیز شانس این را دارند که با استفاده از این روش، میزان خرابی را به حداقل برسانند، اگر دندانی خراب شود به این م عنی نیست که دیگر از همان دندان مراقبت نکنند، برخی معتقدند که به صورت ژنتیکی دندان‌های خرابی دارند و مراقبت از آنها فایده‌ای ندارد در حالیکه از نظر علمی این اظهارات قابل قبول نیست.

استفاده از این روش تا چه میزان می‌تواند از پوسیدگی دندان جلوگیری کند؟

این روش می‌تواند تا ۴۰ درصد پوسیدگی دندان را پایین آورد، البته می‌توان با استفاده از روش‌های دیگر، اثربخشی ورنیش فلوراید را بالا ببریم، آموزش روش‌های رعایت بهداشت دهان و دندان یکی از کارهایی است که می‌توان انجام داد برای نمونه باید به کودک آموزش داده شود که چگونه مسواک بزند. همچنین شناسایی دندان هایی که شیارهای عمیق دارند و می‌توان با فلوراید آنها را پر کرد تا پوسیده نشوند، روش دیگری است. از سوی دیگر استفاده از فلوراید برای دندان ۶ یا آسیای اول که در سن ۶ سالگی رویش پیدا می‌کند، می‌تواند روشی برای محافظت از این دندان و کاهش میزان پوسیدگی شود. اگر همزمان از این روش‌ها استفاده شود تا ۸۰ درصد می‌توان میزان پوسیدگی دندان را کم کرد. اگر کودکان این نکات را رعایت کنند تا سال ۱۴۰۴ می‌توان پوسیدگی دندان را کنترل کرد، همان اتفاقی که در کشورهای اسکاندیناوی رخ داد، آنها به مدت ۲۰ سال بر این موضوع کار کردند و توانستند پوسیدگی دندان را تا حد زیادی کنترل کنند.

وزیر بهداشت اعلام کرده بود که ورنیش فلوراید از اول مهر ماه اجرا می‌شود، اما با توجه به تعداد بالای دانش آموزان، آیا این طرح شروع شده است؟

بله کار آغاز شده است، این طرح تا کنون برای یک میلیون دانش آموزان اجرا شده، این اقدام نیز در سنجش تحصیلی و در معاینات اولیه صورت گرفته است، این طرح دو مرحله‌ای است که امیدواریم اعتبارات برای مرحله دوم نیز تامین شود.

آمار جدیدی از میزان پوسیدگی دندان دانش آموزان دارید؟

بررسی که سال گذشته انجام شد نشان داد که تعداد دندان‌های خراب ۵/۷ است یعنی هر فرد به طور متوسط ۵ دندان پوسیده دارد، مشکل اصلی از آنجا نشأت می‌گیرد که در ۳ سال اول زندگی والدین فرزند خود را به دندانپزشک نمی‌برند، بر اساس گزارش‌های وزارت بهداشت، کودک در این سن ۱۳ بار از سوی پزشک عمومی معاینه می‌شود بدون اینکه یک بار از سوی دندانپزشک ویزیت شود. از این رو به اعتقاد ما همکاری میان پزشکان

عمومی و دندانپزشکان اهمیت فراوانی دارد، این پزشکان باید کودک را به سمت معاینه از سوی دندانپزشک هدایت کنند، در این میان متخصصان زنان و زایمان در دوره بارداری نیز می‌توانند مادر را نسبت به این مسائل آگاه کنند. از نظر ما هر فردی حداقل یک بار در سال باید به دندان پزشک مراجعه کند.